

ประโยค ป.ธ. ๙
แปล มครเป็นไทย
สอบ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

๑. ยทิ เอวํ ฅาณวิปยุตตจิตตูปปาทสฺส ทิฏฐชุกกมฺมปฺลยณกิริยาภาโว
น ลพฺภตํติ ๑ โน น ลพฺภติ ปุริมปจฺฉิมเจตนาณมฺปิ ตํตํปฺลยณกิริยาเสว
สงฺคณฺหนโต ๑ กิลฺยาปํ หิ อชฺุกรณเวลาย ฅาณสมฺปยุตตเมว จิตฺตํ โหติ
ปุริมปจฺฉาภาเค ปน ฅาณวิปยุตตมฺปิ สมภวตํติ ตสฺสาปํ ทิฏฐชุกกมฺมภาโว
อุปฺปชฺชตํติ ๑ อลฺมตฺติปฺลยเจณ ๑ อิมฺเส ปน ทสฺสุ ปตฺติตานานุโมทนา
ทานเ สงฺคหํ กจฺจนฺตํติ ตํสภาวตฺตา ๑ ทานมฺปิ หิ อีสฺสามจฺเจรณํ ปฏฺธิปกฺขํ
เอเตปํ ตสฺมา สมานปฏฺธิปกฺขตฺยา เอกลกฺขณตฺตา เต ทานมยฺปฺลยณกิริยวตฺถมฺหิ
สงฺคยฺหนตํติ ๑ อปฺจาณเวยฺยาวจฺจา สีสฺมยฺปฺลยเ สงฺคยฺหนตํติ จาริตฺตีสฺสภาวโต ๑
เทสฺนาสวณฺทิจฺจุตฺตา ปน กุสฺลธมฺมาเสวณโต ภาวนามเย สงฺคหํ กจฺจนฺตํติ
อาจฺริยธมฺมปาลตฺถเรณ วุตฺตํ ๑ อปฺเร ปน เทเสณโต สฺจนฺโต จ
เทสฺนानุสฺาเรณ ฅาณํ เปเสตฺวา ลกฺขณานิ ปฏฺธิวิชฺฌ ปฏฺธิวิชฺฌ เทเสติ สฺจนฺตํ
จ ตานํ จ เทสฺนาสวณานิ ปฏฺธิเวรธมฺมเมว อาหฺรณฺตํติ เทสฺนาสวณํ ภาวนามเย
สงฺคหํ กจฺจนฺตํติ วทฺหนตํติ ๑ ธมฺมทานสภาวโต เทสฺนา ทานมเย สงฺคหํ กจฺจนฺตํติ
สภฺกา วตฺตํ ๑ ตถาหิ วุตฺตํ สพฺพทํทานํ ธมฺมทํทานํ ชินาตํติ ๑ ตถา
ทิฏฐชุกกมฺมํ สพฺพตฺถาปํ สพฺพเพสํ นียมนลกฺขณตฺตา ๑ ทานาทิสฺสุ หิ ยงฺกิลฺยจ
อตฺถิ ทินฺนฺหนตํติอาทินยปฺปวตฺตตฺยา สมฺมาทิฏฺฐิจฺยา วิโสริตํ มหปฺผลํ โหติ
มหานิสฺสํ ๑ เอวฺยจ กตฺวา ทิฆนิกายญฺจกถายํ ทิฏฐชุกกมฺมํ สพฺพเพสํ นียม
นลกฺขณฺหนตํติ วุตฺตํ ๑

๒. ฅานาทิวเสณ อุปฺปชฺชนกํ กุสฺลจิตฺตํ นิสฺเสเชนฺตํติ ตถา ตสฺส
อุปฺปชฺชิตฺตํ น เทนฺตํติ นีวรณํ ๑ ปฺลยณจกฺขุโน วา อวฺรณตฺถเณ นีวรณํ ๑
ปฺลยณฺสุ กามคฺุณฺเส อธิมตฺตฺราศสงฺขาโต กาโมเยว ฅนฺทณตฺถเณ ฅนฺโท จาติ
กามฅนฺโท ๑ โสเยว นีวรณฺหนตํติ กามฅนฺทนีวรณํ ๑ พฺยาปชฺชติ วินสฺสติ

เอเตน จิตฺตุนฺติ พยาปาโท อนตฺถิ เม อจฺริตฺตาทินยปฺวตฺตุนวฺริชอาฆาต-
 วตฺตูปทฏฺจานตาย นวฺริช อฏฺจานโกเปน สห ทสฺวิโร วา โทโส ฯ โสเยว
 นีวรณฺติ พยาปาทนีวรณฺ ๑ ถีนมิทฺชเมว นีวรณฺ ถีนมิทฺชนีวรณฺ ๑ ตลา
 อุตฺตจกุกฺกจฺจนีวรณฺ ๑ กสฺมา ปเนเต ภินฺนธมฺมา เทว เทว เอกกนีวรณภาเวน
 วตฺตตติ ๑ กิจฺจาหารปฏฺิปกฺขานํ สมานภาวโต ๑ ถีนมิทฺชานนฺทฺหิ จิตฺตูปปาตสฺส
 ลยาปาทนิกิจฺจํ สมานํ อุตฺตจกุกฺกจฺจานํ อวฺุปสนฺตภาวกรณฺ ๑ ตลา ปฺริมาณํ
 ทฺวินนํ ตนฺทฺวิชมฺภิกา อาหาโร ๑ เหตุติ อตฺโถ ๑ ปจฺฉิมาณํ ฅาติ-
 พุยสนาทิวิตกฺกนํ ๑ ปฺริมาณนฺจ ทฺวินนํ วิริยํ ปฏฺิปกฺขญฺตํ ปจฺฉิมาณํ สมโถติ ๑
 เตนาหุ โปราณา

กิจฺจาหารวิปกฺขานํ	เอกตฺตา เอกเมตฺถ หิ
กตมฺุตฺตจกุกฺกจฺจํ	ถีนมิทฺชนฺจ ตาทินา ๑
ลีนตา สนฺตตฺตา กิจฺจํ	ตฺนฺทฺหิ ฅาติวิตกฺกนํ
เหตุ วิริยสมถา	อิม เตสํ วิโรชิโนติ ๑

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๙

แปล มครเป็นไทย

๑. มีการท้วงว่า ผิดว่าเมื่อเป็นอย่างนี้ ความที่จิตอุปบาทอันเป็นญาณวิปยุต เป็นบุญกิริยาวัตถุคือทิวชุกรมย่อมไม่ได้ ๆ แก้วว่าย่อมไม่ได้ห้ามได้ เพราะแม้เจตนาดวงก่อนและดวงหลังที่สงเคราะห์เข้าในบุญกิริยาวัตถุข้อนั้น ๆ ๆ ความจริงในเวลาทำความเห็นให้ตรง จิตย่อมเป็นญาณสัมปยุตเท่านั้นแม้ก็จริง ถึงอย่างนั้น ในกาลอันเป็นส่วนเบื้องต้นและภายหลัง จิตแม้ที่เป็นญาณวิปยุตก็ ย่อมเกิดขึ้นได้ เพราะเหตุนั้น แม้ความที่จิตอันเป็นญาณวิปยุตนั้นเป็นทิวชุกรม จึงถูกต้อง ๆ พอที่กับความพิสดารเกินไป ๆ ก็บรรดาบุญกิริยาวัตถุ ๑๐ มีทาน เป็นต้นเหล่านี้ บุญกิริยาวัตถุคือ ปัตติทานและปัตตานุโมทนา ย่อมถึงการ สงเคราะห์เข้าในทาน เพราะมีสภาพเหมือนกันกับทานนั้น ๆ จริงอยู่ แม้ทาน เป็นปฏิปักษ์ต่ออัสสาและมัจฉริยะ ปัตติทานและปัตตานุโมทนาแม้เหล่านี้ก็ เป็นปฏิปักษ์ต่ออัสสาและมัจฉริยะด้วย เพราะฉะนั้น ปัตติทานและปัตตานุโมทนา เหล่านี้ พระอนุรุธาจารย์ จึงสงเคราะห์เข้าในบุญกิริยาวัตถุข้อทานมัย เพราะมีลักษณะอย่างเดียวกัน โดยความมีปฏิปักษ์ธรรมที่เหมือนกัน ๆ อุปายนะและเวยยาวัจจะ ท่านสงเคราะห์เข้าในบุญข้อศีลมัย เพราะความเป็น จาริตศีล ๆ พระอาจารย์ธรรมपालเถระ กล่าวว่า การแสดงธรรม การฟังธรรม และความเห็นตรงถึงการสงเคราะห์เข้าในภาวนามัย เพราะเป็นการเจริญ กุศลธรรม ๆ ส่วนอาจารย์พวกอื่นกล่าวว่า ผู้แสดงธรรมและผู้ฟังธรรม ส่งญาณไปตามกระแสเทศนา เข้าใจตลอดปลอดโปร่งลักษณะทั้งหลายแสดง อยู่และฟังอยู่ การแสดงและการฟังเหล่านี้ ย่อมนำปฏิเวชธรรมเท่านั้นมาให้ เพราะฉะนั้น การแสดงธรรมและการฟังธรรมจึงถึง การสงเคราะห์เข้าในบุญ กิริยาวัตถุข้อภาวนามัย ๆ บัณฑิตอาจกล่าวได้ว่า การแสดงธรรมย่อมถึงการ สงเคราะห์เข้าในบุญกิริยาวัตถุข้อทานมัย เพราะมีสภาพเป็นธรรมทาน ๆ สมจริงดัง ที่สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ว่า การให้ธรรมย่อมชนะการให้ทั้งปวง ๆ อนึ่ง ทิวชุกรม ย่อมถึงการสงเคราะห์เข้าในบุญกิริยาวัตถุแม้ทุกข้อ

เพราะความที่ทิวชุกุกรรมนั้นเป็นกรรมเครื่องกำหนดบุญกิริยาวัตถุทั้งหมด (เพื่อควมามีผลมาก) เป็นลักษณะ ฯ จริงอยู่ บรรดาบุญกิริยาวัตถุมีทานเป็นต้น บุญกิริยาวัตถุข้อใดข้อหนึ่งอันสัมมาทิวชุกุซึ่งเป็นไปโดยนัยเป็นต้นว่า ทานที่ให้แล้วมีผล ชำระให้บริสุทธิ์แล้ว ย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก ฯ ก็เพราะทำอธิบายอย่างนี้ พระพุทธโฆษาจารย์จึงกล่าวไว้ในอรรถกถาที่ฉนิกายว่า ทิวชุกุกรรมมีการกำหนดบุญกิริยาวัตถุทั้งหมด(เพื่อควมามีผลมาก) เป็นลักษณะ ฯ

๒. กรรมที่ชื่อว่านิรณ เพราะอรรถว่าขัดขวางกุศลจิตอันจะเกิดขึ้น ด้วยอำนาจแห่งฉนเป็นต้น คือไม่ให้กุศลจิตนั้นเกิดขึ้นอย่างนั้น ฯ อีกอย่างหนึ่ง กรรมที่ชื่อว่านิรณ โดยอรรถว่าปิดกั้นปัญญาจักขุ ฯ กามกล่าวคือราคะอันมีประมาณยิ่งในกามคุณห้าอย่างนั่นเอง ชื่อว่าฉนทะโดยอรรถคือความพอใจ(ในกามคุณห้าอย่าง) ด้วยเหตุฉนจึงชื่อว่า กามฉนทะ ฯ กามฉนทะนั้นนั้นแหละเป็นนิรณ เพราะเหตุฉนจึงชื่อว่ากามฉนทนิรณ ฯ กรรมที่ชื่อว่าพยาบาท เพราะอรรถว่าเป็นเหตุให้จิตวิบัติคือพินาศได้แก่โทสะ ๘ ประการ โดยความเป็นกรรมมีอาฆาตวัตถุ ๘ อย่างอันเป็นไปโดยนัยเป็นต้นว่า เขาได้ประพฤติ ความพินาศแก่เราเป็นปทัชฐาน หรือรวมกับความโกรธอย่างไม่มีเหตุผล(อีก ๑) จึงรวมเป็นโทสะ ๑๐ ประการ ฯ นิรณคือพยาบาทนั้น เพราะเหตุฉนจึงชื่อว่าพยาบาทนิรณ ฯ นิรณคือฉนมิทชะ ชื่อว่า ฉนมิทชะนิรณ ฯ อุทัจจกุกกุจจนิรณก็เหมือนกัน ฯ ฉนว่า ก็เพราะเหตุไร สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสธรรมที่ต่างกันเหล่านี้โดยความเป็นนิรณ ข้อละ ๒ สภาวะ (หรือแปลว่า เพราะเหตุไรธรรมที่ต่างกันเหล่านี้ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสให้เป็นกรรม ๒ สภาวะ ๒ สภาวะ โดยความเป็นนิรณข้อหนึ่ง ฯ) ฯ ตอบว่า เพราะธรรมเหล่านี้มีความเหมือนกันโดยกิจอาหารและธรรมที่เป็นปฏิปักษ์ ฯ จริงอยู่ กิจคือการยังจิตดูปบาทให้ถึงความหลุด เป็นความเหมือนกันแห่งฉนและมิทชะ การทำความไม่สงบแห่งจิตดูปบาท เป็นความเหมือนกันแห่งอุทัจจะและกุกกุจจะ ฯ อนึ่ง ธรรม ๒ สภาวะข้างต้น(ฉนและมิทชะ) มีความเกี่ยวค้ำและความติดออกเป็นอาหาร ฯ

อธิบายว่า เป็นเหตุ ๑ ธรรม ๒ อย่างหลัง(อุทัจจะและกุกุจจะ) มีความ
 ตริกถึงความพินาศแห่งญาติเป็นต้นเป็นอาหาร ๑ ก็ความเพียรเป็นปฏิบัติ
 ต่อธรรม ๒ อย่างข้างต้น ความสงบเป็นปฏิบัติต่อธรรม ๒ อย่างข้างหลัง
 ฉะนี้แล ๑ เพราะเหตุนี้พระโหราจารย์ทั้งหลายจึงกล่าวว่า

บรรดานิเวรณเหล่านี้ อุทัจจะกับกุกุจจะและ
 ถินะกับมิทระ สมเด็จพระชินเจ้าผู้ทรงจัดเป็นนิเวรณ
 ข้อเดียวกัน เพราะมีกิจอาหารและปฏิบัติกรรมอย่าง
 เดียวกัน ๑

ความหดหู่และความไม่สงบ เป็นกิจของธรรม
 เหล่านี้ ความเกียจคร้าน ความคิดถึงญาติเป็นเหตุ
 ของธรรมเหล่านี้ ความเพียรและความสงบเหล่านี้
 เป็นขาศีของธรรมเหล่านี้ ๑